

Respons

Tsjetsjenia: Klagesaker for EMD

- Bakgrunn
- Kriterier for å ta en sak til realitetsbehandling (admissibility criteria) i EMD
- Midlertidige forføyninger etter regel 39 (interim measures)
- Hvor lang er saksbehandlingstiden i EMD?
- Kommunikasjonsprosessen etter at en sak har blitt sendt til EMD
- Risiko ved å fremme en sak inn for EMD
- Hva skjer etter at EMD har fattet en dom?

Bakgrunn

Denne responsen er skrevet for å besvare konkrete spørsmål fra utlendingsforvaltningen om Tsjetsjenia-saker som behandles i Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD). For å sette svarene i en sammenheng, er det også tatt med en del generell informasjon om EMD.

Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) er en internasjonal domstol, etablert i medhold av Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK). Domstolen ble opprettet i 1959 og ligger i Strasbourg i Frankrike. Domstolen består av én dommer fra hvert av Europarådets 47 medlemsland. Dommerne er uavhengige og representerer ikke sin egen hjemstat (Wikipedia 2016) Ifølge EMK artikkel 34 (individklager) kan domstolen motta og behandle klager fra

... enhver person, frivillig organisasjon eller gruppe av enkeltpersoner som hevder å ha vært utsatt for en overtredelse av de rettigheter som er fastsatt i konvensjonen og dens protokoller fra en av de høye Kontraherende Parters side. De høye Kontraherende Parter forplikter seg til ikke på noen måte å hindre utøvelsen av denne rettighet (Menneskerettsloven 1953).

EMD kan i tillegg motta statsklager i henhold til EMK artikkel 33, som lyder som følger (Menneskerettsloven 1953):

Enhver høy Kontraherende Part kan bringe inn for Domstolen ethvert påstått brudd av en annen høy Kontraherende Part på bestemmelsene i konvensjonen og dens protokoller.

I tillegg til å avsi dom i enkeltsaker, kan domstolen avsi rådgivende uttalelser om juridiske spørsmål vedrørende tolkningen av konvensjonen og dens protokoller etter EMK artikkel 47 (Menneskerettsloven 1953).

Det følger av statistikk publisert på EMDs hjemmesider at domstolen behandlet 6713 klagesaker mot Russland i 2015, hvorav 6553 klagesaker ble avvist og strøket fra domstolens saksliste (EMD 2016f, s. 1). Det ble avsagt 116 dommer som gjaldt 160 klagere. EMD fant brudd på konvensjonen i 109 klagesaker.

Det fremgår av EMDs faktaark om væpnede konflikter av oktober 2015 (EMD 2015, s. 7), at domstolen har avsagt mer enn 250 dommer som gjaldt brudd på EMK i forbindelse med den væpnede konflikten mellom Tsjetsjenia og Russland. 60 prosent av klagesakene gjaldt forsvinninger, drap og skade på sivile, ødeleggelse av private hjem og eiendom, vilkårlig maktbruk, bruk av landminer, ulovlig frihetsberøvelse, tortur og umenneskelige forhold under frihetsberøvelse. Klagerne anfører hovedsakelig brudd på EMDs artikkel 2 (retten til liv), artikkel 3 (forbudet mot tortur, umenneskelig eller nedverdiggende behandling), artikkel 5 (retten til frihet og sikkerhet), artikkel 8 (retten til privatliv og familieliv), artikkel 13 (retten til et effektivt rettsmiddel) og artikkel 14 (forbudet mot diskriminering), i tillegg til artikkel 1 (vern om eiendom/eiendeler) i EMKs tilleggsprotokoll 1.

I en rapport fra International Crisis Group fra 2015 (ICG 2015) går det fram at EMD pr. juni 2015 hadde fattet i alt 293 avgjørelser i tsjetsjenske borgeres favør i saker hvor tsjetsjenske borgere klaget sin sak inn for EMD. Cirka 200 av avgjørelsene relaterer seg til overgrep som fant sted i Tsjetsjenia i tidsrommet fra 1999 til 2006. I disse sakene har russiske føderale politi- og sikkerhetsstyrker blitt funnet skyldig i overgrep og dømt til å betale erstatning til klagere fra Tsjetsjenia. I 2006 begynte føderale styrker en større tilbaketrekkning fra Tsjetsjenia, og fra 2009 var det først og fremst tsjetsjenske politi- og sikkerhetsstyrker underlagt Ramzan Kadyrov som utførte aksjoner mot opprørere og antatte opprørere internt i Tsjetsjenia. I saker til behandling hos EMD der overgrepene har funnet sted fra 2009 og fremover, er det derfor hovedsakelig tsjetsjenske styresmakter som anføres som ansvarlig for overgrepene (Diplomatkilde 2013). Se ytterligere informasjon om konflikten i Tsjetsjenia i Landinfos temanotat om tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere (Landinfo 2015, s. 5).

Tortur- og forsvinnings sakene dreier seg i all hovedsak om kriminelle handlinger begått av representanter for myndighetene, det vil si politi- og sikkerhetsstyrker. I forsvinnings saker er det familien som på vegne av den forsvunne rapporterer om forsvinningen, og som ønsker å klage til EMD. Det kan også være offeret selv som rapporterer om overgrep (Memorial, møte november 2014). En del av sakene omhandler også rettferdig rettsprosess.

Ifølge Russian Justice Initiative (RJI)¹ (møte i Moskva, november 2014) har det i løpet av de siste årene blitt vanskeligere å få en sak opp til behandling i EMD. Det er strenge krav til

¹ RJI er en internasjonal NGO, dannet i Nederland i 2000. Organisasjonens hovedoppgave er å bistå personer som mener seg utsatt for menneskerettighetsovergrep å klage til EMD. Pr. 2014 hadde organisasjonen fått medhold i 120 saker i EMD. Majoriteten av sakene gjaldt menneskerettighetsovergrep begått i Tsjetsjenia og Ingusjetia.

hvordan søknaden skal fylles ut (EMD u.å.; EMD 2016a). Vanligvis får de som klager til EMD hjelp til å fremme klagen via en advokat (RJI, møte i Moskva november 2014). RJI, Memorial og CAT (Committee against Torture)² er alle organisasjoner som representerer klagerne i EMD. I henhold til regel 36 i EMDs interne prosedyreregler vil klagerne vanligvis ha en advokat.³ De som ønsker å klage en sak inn for EMD (heretter kalt *klageren*), kan også på eget initiativ og uten hjelp fra en advokat gjøre dette, men det skjer svært sjelden (RJI, møte november 2014).

Klager skal fremmes skriftlig (EMD 2016b).

Kriterier for å ta en sak til realitetsbehandling (admissibility criteria) i EMD

Lokal etterforskning

EMK artikkel 35 (1) (Menneskerettsloven 1953) lyder som følger:

Domstolen kan bare behandle en sak etter at alle nasjonale rettsmidler er uttømt, i samsvar med allment anerkjente folkerettslige regler, og innen et tidsrom på seks måneder etter at siste avgjørelse ble tatt.

Kravet om uttømming av nasjonale rettsmidler innebærer et vilkår om først å forfølge sitt krav om at konvensjonen er krenket gjennom det nasjonale rettssystemet. Vedkommende som er offer for en krenkelse etter EMK, må utnytte muligheten til å reise sak for nasjonale domstoler og utnytte alle ankemuligheter før EMD kan behandle en klage.

Det er klager som må bevise at hun/han forgjeves har forsøkt å benytte mekanismen for å løse saken på nasjonalt plan. Det foreligger unntak fra vilkåret dersom: 1. særskilte forhold knyttet til klagers person gjør oppfyllelse av uttømmingskravet særlig belastende, 2. det foreligger alvorlige svakheter i det nasjonale rettssystemet eller 3. staten har effektivt forhindret klager i å benytte seg av rettsmidler.

I møter i Moskva og Nizjnij Novgorod i november 2014 opplyste CAT, RJI og Memorial at uttømmingskravet i saker fra Tsjetsjenia ikke er absolutt, men det må være gjort visse forsøk.

Ifølge CAT bør tilbakemeldingen fra de lokale etterforskningsmyndighetene vise til konkrete resultat fra undersøkelser som har blitt gjort. Ofte består tilbakemeldingen imidlertid bare av en opplysning om at saken ikke kan åpnes eller at saken har blitt henlagt. Dette forstår Landinfo som tilstrekkelig bevis for at vedkommende har forsøkt å uttømme nasjonale rettsmidler i saker fra Tsjetsjenia og øvrige deler av Nord-Kaukasus.

Etter at disse forsøkene har blitt gjort, kan saken klages inn for EMD (CAT, RJI og Memorial, møter november 2014). Memorial opplyste at jo tidligere de er involvert i en sak, jo bedre er saken forberedt for å kunne klage Russland inn for EMD. Memorial bruker advokater i

² Committee against Torture (CAT) ble i januar 2015 stemplet av russiske myndigheter som «utenlandsk agent». For å unngå bøter for ikke å ha oppfylt kravene som utenlandsk agent, slo organisasjonen seg konkurs i august 2015. Organisasjonen startet opp igjen sin virksomhet under det nye navnet Committee for Prevention of Torture. I denne responsen omtales organisasjonen som CAT, siden dette var navnet da Landinfo møtte dem i november 2014.

³ Rule 36 (EMD 2016d, s.19): «Persons, non-governmental organisations or groups of individuals may initially present applications under Article 34 of the Convention themselves or through a representative.»

Groznyj, og disse vet hvilke rettslige skritt som må tas, hvilke bevis som må samles inn og hvilke klager som må gjennomføres når saken behandles på nasjonalt nivå.

Ifølge Memorial er det vanlig at man ikke når fram med saken i nasjonal rettsinstans. RJI opplyste at siden resultatene fra lokal rettsinstans vanligvis uteblir, forsøker RJI å endre prosessen slik at en sak oftere kan bringes direkte inn for EMD, uten først å ha vært forsøkt løst hos lokale myndigheter.

Innsamling av relevant materiale i forbindelse med forberedelse til klage for EMD

Som et ledd i forberedelsene til å fremme en klage for EMD, snakker klagerens advokat med offer og eventuelle vitner som kan fortelle om overgrepet og eventuelt hendelsesforløp. De fleste bevis er vanligvis samlet inn og innlemmet i klagen innen den fremmes for EMD. Det er svært sjelden at nye bevis samles inn, og at det tas avhør av vitner etter at saken er sendt til EMD.

Vitneforklaringer nedtegnes i all hovedsak av advokat, men EMD aksepterer også vitneforklaringer skrevet av vitnene selv (Memorial og CAT, møter november 2014).

Memorial kjente til noen svært få profilerte saker hvor vitner har blitt kalt inn til EMD (cirka fem saker). Klageren og vitnene jobber ikke med saken i fasen etter at den har blitt sendt til EMD. Det er kun advokaten som jobber videre med saken i forbindelse med kommunikasjonsprosessen (Memorial og RJI, møte i Moskva november 2014).

Midlertidige forføyninger etter regel 39 (interim measures)

Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har spesifikke retningslinjer om midlertidig forføyning.⁴ Anmodninger om midlertidige forføyninger fra klagere og deres advokater skal («should») oppfylle spesifikke krav til begrunnelse, dokumentasjon og tidsfrister. For mer informasjon, se Practice Direction on Requests for Interim Measures (Rule 39 of the Rules of Court) (EMD 2016c; 2016e).

Det går fram av retningslinjene at EMD kun vil gi midlertidig forføyning i eksepsjonelle tilfeller, der klageren risikerer «serious, irreversible harm».

EMD understreker at beslutninger om midlertidig forføyning er rettslig bindende for den respektive stat (EMD 2016c; 2016e).

Dette er saker som omhandler risiko for svært alvorlige overgrep dersom klageren sendes tilbake til hjemlandet. I slike saker blir EMD bedt om øyeblikkelig å handle, og om å henvende seg til ansvarlige myndigheter for at de skal stoppe utsendelsen, for eksempel uttransporteringssaker, utleveringsbegjæringer fra for eksempel Usbekistan og Tadsjikistan eller retur av asylsøkere med avslag på søknad om asyl. I disse sakene kan EMD og lokale

⁴ Oslo byfogdembete (2016) skriver om midlertidig forføyning: «Ved en midlertidig forføyning ønsker man å sikre eller gjennomføre et krav midlertidig, inntil endelig avgjørelse foreligger. Midlertidig forføyning gjelder alle andre krav enn pengekrav.

Eksempler på saker som har vært brakt inn for retten for midlertidig forføyning er stansing av sprengningsarbeider som skaper fare for naboene, utsettelse av uttransportering av asylsøkere, forbud mot distribusjon av ærekrenkende artikler i media og forbud mot salg av kopierte produkter. »

Respons Tsjetsjenia: Klagesaker for EMD

myndigheter kontaktes parallelt (Memorial, møte i Moskva november 2014; CAT, møte i Nizjnij Novgorod november 2014). Ifølge en advokat i St. Petersburg følger Russland i all hovedsak beslutninger fra EMD om midlertidig forføyning og stanser uttransporteringer. Det har imidlertid likevel skjedd at personer, særlig fra Sentral-Asia, har forsvunnet etter at uttransporteringen har blitt stanset (møte i St. Petersburg, februar 2016)

Hvor lang er saksbehandlingstiden i EMD?

Etter at en klage har blitt sendt til EMD, kan den enten avvises (admissibility) eller aksepteres (admissible) etter en innledende juridisk vurdering. Behandlingstiden i EMD varierer. Når en sak har blitt besluttet tatt til behandling, sender EMD en melding, en såkalt kommunikasjon, til russiske myndigheter ved det russiske justisdepartementet, som så sender meldingen videre til lokale tsjetsjenske myndigheter i saker der de er ansvarlige. I denne kommunikasjonen ber EMD om russiske myndigheters kommentarer (tilsvar) til saken med henvisning til anførsler om tortur, forsvinning eller urettferdig rettsprosess. EMD setter frister av varierende varighet for det russiske justisdepartement til å kommentere saken. Organisasjonene som representerer klageren (Memorial, CAT, RJI eller andre), opplyser at de vanligvis har fra seks til åtte uker på seg til å kommentere saken overfor Justisdepartementet. Memorial (møte, november 2014) opplyste at behandlingstiden i EMD for saker fra Nord-Kaukasus etter innledende juridisk vurdering aldri har vært kortere enn fire og et halvt år. Behandlingstiden samlet kan ta opp til sju år, jf. informasjon fra ovennevnte organisasjoner. Tortur- og forsvinningsaker går vanligvis raskest. Disse sakene prioriteres.

Klageren mottar et standardbrev fra EMD om at saken er mottatt (inneholder også et saksnummer), og kan få kopi av korrespondansen i saken fra advokaten. Korrespondansen er vanligvis skrevet på engelsk og fransk (EMDs offisielle språk).

Korrespondanse til EMD sendes i rekommandert post, ifølge Memorial (møte, Moskva november 2014).

Kommunikasjonsprosessen etter at en sak har blitt sendt til EMD

Den første henvendelsen til ansvarlige myndigheter om at en sak har blitt klaget inn for EMD, skjer etter at EMD har kontaktet det russiske justisdepartementet med anklager om tortur, forsvinning etc. Før denne kommunikasjonen sendes, er russiske myndigheter uvitende om at saken har blitt klaget inn for EMD. EMD sender beskrivelse av fakta, på bakgrunn av informasjon i søknaden, til myndighetene og ber om kommentarer. Her skjer det vanligvis en utveksling av informasjon fram og tilbake mellom det russiske justisdepartementet og lokale myndigheter på stedet der ugjerningen ble begått. Klageren må også svare på spørsmål fra EMD via sin advokat. Det foregår så en kommunikasjon mellom EMD og det russiske justisdepartementet (CAT og RJI, møter november 2014).

Vanligvis åpner myndighetene saken på nytt når de får den første henvendelsen fra EMD, for å unngå at saken behandles i EMD. Noen ganger åpner de saken for første gang, jf. at etterforskning ofte ikke skjer når klager og advokat henvender seg i første omgang. Det hender at en etterforskning settes i gang etter at saken har blitt bragt inn for EMD og myndighetene har mottatt en kommunikasjon, men det er ifølge CAT uhyre sjelden (møte, november 2014). Dersom etterforskning settes i gang innebærer det, som tidligere nevnt, at det ikke skjer noe mer fra myndighetenes side enn at en sak åpnes.

Respons Tsjetsjenia: Klagesaker for EMD

Risiko ved å klage en sak inn for EMD

Ifølge Memorial og CAT (møter, november 2014) er det større risiko forbundet med å klage inn såkalte nye saker, det vil si saker som involverer menneskerettighetsbrudd begått av tsjetsjensk politi- og sikkerhetsstyrker, inn for EMD, enn saker der det er russiske føderale soldater som anklages for overgrep. Memorial opplyste imidlertid at få av de som har blitt utsatt for overgrep fra lokale tsjetsjenske myndigheter, klager saken sin inn for EMD. Memorials representant kjente kun til tre saker hvor dom har falt i EMD, og hvor saken involverer lovbrudd begått av lokalt tsjetsjensk politi. Så vidt Memorial kjenner til, kom det to nye saker fra Tsjetsjenia til EMD i 2013 og to til tre nye saker fra Dagestan.

CAT mente at det generelt ikke er risiko forbundet med å bringe en sak inn for EMD, hverken gamle saker der de føderale myndighetene anklages for overgrep eller nye saker der tsjetsjenske myndigheter skal ha begått overgrep. Ifølge CAT og RJI (møter, november 2014) vil det å anmelde representanter for tsjetsjensk politi- og sikkerhetsorganer til myndighetene være risikofyllt, ikke det at en sak bringes inn for EMD.

Memorial opplyste at russiske myndigheter generelt ikke ser ut til å bry seg om å bli dømt i EMD. Dommen kommer mange år etter at lovbruddet fant sted, og dette gjør at domfellelsen ikke får konsekvenser.

Ifølge Memorial og CAT er den mest risikable fasen for et offer når offeret anmelder en sak om myndighetsovergrep til lokale myndigheter i Tsjetsjenia, forut for klage til EMD. Den aller mest kritiske fasen er i de ytterst få tilfellene hvor etterforskning pågår og saken føres for lokale domstoler. Offeret blir da avhørt på nytt og kan bli presset til å endre forklaring (CAT og RJI, møter november 2014). RJI viste til to tilfeller i Dagestan i 2013, hvor klagerne til EMD ble utsatt for trakassering fra myndighetshold etter at en sak var blitt godkjent av EMD, og hvor lokale myndigheter ble bedt om å gjenoppta etterforskningen.

Mange er redde for press hvis de anmelder en sak om myndighetsovergrep til lokale etterforskningsorganer. Dette betyr at mange unnlater å anmelde et forhold eller at hele saken trekkes (RJI og Memorial, møter november 2014). Tortursaker, hvor offeret sitter med informasjon om overgrepet og gjerningspersoner, er de mest sensitive sakene og offeret er mest utsatt for press.

Hva kan vitner og familien til klagerne som anmelder et myndighetsorgan/person for overgrep utsettes for?

Det er ytterst få tilfeller der det anlegges sak mot myndighetene for overgrep, som for eksempel tortur.

Det er imidlertid eksempler fra straffesaker der tiltalte har tilstått som følge av tortur og hvor forsvareren anfører dette under rettssaken. I slike saker kan familien bli presset for å få tiltalte til å endre forklaring, som i saken til Ruslan Kutaev⁵. Her var familien under press for å få Kutaev til å endre forklaring mens rettssaken mot ham pågikk.

⁵ Ruslan Kutaev ble fengslet 20. februar 2014. Kutaev var leder for organisasjonen Assembly of Caucasian Nations, men var ikke en spesielt kjent person i Tsjetsjenia før han ble pågrepet. Han talte president Kadyrov midt imot da han trosset Kadyrovs ordre om å flytte markeringen av 70-årsdagen for Stalins deportasjoner av det tsjetsjenske folk i 1944. 18. februar 2014 arrangerte Kutaev en konferanse til minne om deportasjonene uten å koordinere dette med tsjetsjenske myndigheter (Human Rights Watch 2014). Kutaev ble to dager senere arrestert

I saken til Islam Umarpashaev, som ble kidnappet og tatt til såkalt hemmelig sted og holdt i fire måneder i 2009⁶, ble familien evakuert fra Tsjetsjenia. Bakgrunnen for dette var at familien gikk direkte til menneskerettighetsorganisasjonene og rapporterte om kidnappingen. Vanligvis forsøker slektninger å løse en slik sak i det stille, uten at informasjonen blir offentliggjort. I denne saken ble hendelsen kjent for offentligheten med en gang. Vitner som var sammen med Umarpashaev i fangenskap, har også måttet reise fra landet fordi de ble utsatt for press. CAT opplyste at i tilfellene hvor offeret har blitt drept, er familiens situasjon en annen, og at de i slike tilfeller ikke kan presses.

Familiemedlemmer som har lidd menneskerettighetsovergrep, og hvor lokal etterforskning pågår, kan oppleve at de må legge ned arbeidet sitt, at butikker blir nødt til å stenge etc. (CAT, møte november 2014).

Eksisterer det et vitnebeskyttelsesprogram?

Det finnes et vitnebeskyttelsesprogram i statlig regi i Russland. Programmet fungerer imidlertid dårlig, ifølge CAT (e-post, januar 2015), grunnet lite penger og manglende vilje fra myndighetenes side. Programmet er ment å brukes i saker der overtrederen er en privat aktør, ikke i saker der overtrederen representerer myndighetene (Memorial og CAT, møte november 2014).

CAT opplyser at vitnebeskyttelsesprogrammet grunnet pengemangel også fungerer dårlig for private aktører.

CAT har et eget evakueringsfond, og evakuerte for eksempel familien til Ruslan Kutaev mens hans rettssak pågikk. Hans ektefelle ble utsatt for press og trusler for at hun skulle endre sin forklaring. Hun ble flyttet ut av området under rettssaken. Etter at dom har blitt avsagt, avtar presset i denne typen saker.

Hvilken risiko løper etterforskere?

Etterforskningsmyndighetene er avhengige av å ha et godt samarbeid med politiet i forbindelse med bevisinnhenting og lokalisering av vitner i andre saker, og etterforskeren har liten interesse av å etterforske en politimann. Det er således et problem at politiet og etterforskningsmyndighetene er avhengige av hverandre. Politiet avhører og «skaffer» etterforskeren en tiltalt som har tilstått, ifølge Memorial (møte, november 2014).

Ifølge Memorial har etterforskningsmyndighetene imidlertid ved enkelte tilfeller forsøkt å etterforske tsjetsjensk politi som har begått kriminelle handlinger. Etterforskerne har blitt motarbeidet, og det finnes eksempler på personer som har blitt presset til å avslutte etterforskningen, enten ved at de har blitt fjernet fra jobben ved å bli sendt for å tjenestegjøre et annet sted i føderasjonen eller at de har blitt stående uten jobb (Memorial, møte november 2014; Bobrov 2013). Hverken Memorial eller CAT kjente imidlertid til andre alvorlige

og anklaget for besittelse av narkotika. 7. juli ble han dømt til fire års fengsel, som senere ble redusert til tre år og ti måneder (Caucasian Knot 2014).

⁶ Islam Umarpashaev skrev via sin mobil et innlegg på en lokal chatte-side på internett der han kritiserte det tsjetsjenske politiet. Den 11. desember 2009 skal uniformert politi ha kommet til Umarpashaevs hus i Groznyj, og uten å ha identifisert seg tatt Umarpashaev med seg. Umarpashaev ble holdt i fire måneder på ukjent sted, uten at familien visste noe om hvor han befant seg (Amnesty 2014).

Respons Tsjetsjenia: Klagesaker for EMD

reaksjoner mot såkalte ivrige etterforskere (møte i Moskva, november 2014). Ifølge Memorial er det først og fremst personer fra andre områder i føderasjonen som har vært såkalt ivrige etterforskere. Lokale tsjetsjenske etterforskere setter ikke i gang etterforskning, og opplever dermed heller ikke press, ifølge Memorial.

Landinfo kjenner ikke til antallet etterforskere innen myndighetsapparatet som har blitt forflyttet eller mistet jobben fordi de har vært for ivrige i tjenesten.

Hva skjer etter at EMD har fattet en dom?

Dersom EMD finner at det har vært brudd på EMK, blir staten dømt til å betale erstatning. Denne domsbeslutningen følges opp, og utbetalingen skjer ganske regelmessig, ifølge Memorial (møte, november 2014). I forsvinningssaker er erstatningen 60 000 EUR pr. person, mens erstatningen i drapssaker er høyere. I tortursaker er erstatningen mellom 20 000 og 70 000 EUR. Ifølge Memorial (møte, november 2014) har Russland betalt erstatninger, men har i mindre grad fulgt opp juridiske og administrative tiltak.

Det skjer ytterst sjelden at saken tas opp til ny etterforskning og rettslig behandling på nasjonalt nivå, ifølge CAT og RJI (møter, november 2014). Memorial (møte, Moskva november 2014) opplyste at det er større sjanse for at en advokat får tilgang til saksdokumentene fra nasjonale myndigheter etter at en dom har falt i EMD, men Memorial uttalte også at det ikke er sannsynlig at ny etterforskning settes i gang på nasjonalt nivå. Memorial viste imidlertid til en sak i Tsjetsjenia der en dommer kom med en klar dom i disfavør av myndighetene etter at Russland hadde tapt saken i EMD. Saken gjaldt landminer, og lovbruddet var blitt begått av føderale myndigheter og ikke tsjetsjenske myndigheter.

Også ICG (2015) opplyser at konsekvensene av en dom i EMD stort sett begrenses til utbetaling av en erstatning⁷.

Etter at dom fra EMD har falt, har partene tre måneder på å klage til EMDs klageinstans, Grand Chamber. Vanligvis klages det bare til Grand Chamber i de mest kompliserte sakene. Men ifølge Memorial klager Russland alltid til Grand Chamber. Etter tre måneder faller Grand Chambers avgjørelse i kjæremålsutvalget om hvorvidt saken slipper inn i Grand Chamber eller ikke. Etter dette betales erstatningen. I Russland-sakene tar det derfor fra syv til åtte måneder fra dom har falt til pengene utbetales (Memorial, møte i Moskva november 2014).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for](#)

⁷ I juli 2015 besluttet den russiske konstitusjonsdomstolen at Russlands nasjonale lover kan gå foran avgjørelser i EMD (EurActiv 2015). Dommen fra konstitusjonsdomstolen førte til lovforslag og deretter vedtak av lov den 15. desember 2015 om at konstitusjonsdomstolen kan avgjøre om dommer fra internasjonale menneskerettighetsdomstoler som strider mot den russiske grunnloven skal ha forrang (RFE/RL 2015).

Respons Tsjetsjenia: Klagesaker for EMD

[landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Amnesty International (2014, 20. februar). *Subject: UN Committee against Torture - Russian Federation - List of issues prior to reporting*. London: Amnesty International. Tilgjengelig via <http://www.refworld.org/pdfid/530c5f474.pdf> [lastet ned 29. januar 2016]
- Bobrov. S. (2013, 18. desember). Bastrykin's Humiliation. *The Interpreter*. Tilgjengelig fra <http://www.interpretermag.com/bastrykins-humiliation/> [lastet ned 27. januar 2016]
- Caucasian Knot (2014, 8. juli). Kutaev's case: chronology and details. *Caucasian Knot*. Tilgjengelig fra <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/28682/> [lastet ned 29. januar 2016]
- Diplomatkilde (2013, 13. august). Vedrørende situasjonen for tsjetsjenere med klage til EMD. Rapporten er unntatt offentlighet.
- EMD, dvs. Den europeiske menneskerettsdomstolen (u.å.). *Applicants*. Strasbourg: European Court of Human Rights. Tilgjengelig fra <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants> [lastet ned 27. januar 2016]
- EMD (2015, oktober). *Armed Conflicts*. Strasbourg: EMD. Tilgjengelig fra http://echr.coe.int/Documents/FS_Armed_conflicts_ENG.pdf [lastet ned 30. desember 2015]
- EMD (2016a, 1. januar). *Common Mistakes in Filling in the Application Form and How to Avoid Them*. Strasbourg: EMD. Tilgjengelig fra http://www.echr.coe.int/Documents/Applicant_common_mistakes_ENG.pdf [lastet ned 26. januar 2016]
- EMD (2016b, 1. januar). *Institution of proceedings*. Strasbourg: EMD. Tilgjengelig fra http://echr.coe.int/Documents/PD_institution_proceedings_ENG.pdf [lastet ned 21. april 2016]
- EMD (2016c, 1. januar). *Requests for interim measures*. Strasbourg: EMD. Tilgjengelig fra http://echr.coe.int/Documents/PD_interim_measures_ENG.pdf [lastet ned 27. januar 2016]
- EMD (2016d, 1. januar). *Rules of court*. Strasbourg: EMD. Tilgjengelig fra http://www.echr.coe.int/Documents/Rules_Court_ENG.pdf [lastet ned 13. april 2016]
- EMD (2016e, februar). *Interim measures*. Strasbourg: EMD. Tilgjengelig fra http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Interim_measures_ENG.pdf [lastet ned 21. april 2016]
- EMD (2016f, april). *Russia*. Strasbourg: EMD. Tilgjengelig fra http://echr.coe.int/Documents/CP_Russia_ENG.pdf [lastet ned 21. april 2016]
- EurActiv (2015, 14. juli). Russia overrules the European Court of Human Rights. *EurActive*. Tilgjengelig fra <http://www.euractiv.com/sections/europes-east/russia-overrules-european-court-human-rights-316305> [lastet ned 30. januar 2016]
- Human Rights Watch (2014, 8. juli). *Russia: Chechen leader arrested, beaten*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/news/2014/07/08/russia-chechen-activist-leader-arrested-beaten> [lastet ned 29. januar 2016]

Respons Tsjetsjenia: Klagesaker for EMD

- ICG, dvs. International Crisis Group (2015, 30. juni). *Chechnya: The Inner Abroad*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/caucasus/236-chechnya-the-inner-abroad.pdf> [lastet ned 27. januar 2016]
- Landinfo (2015, 12. mars). *Tsjetsjenia: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/3088/1/3088_1.pdf [lastet ned 26. januar 2016]
- [Menneskerettsloven] (1953, 3. september). *Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven). Vedlegg 2. Den europeiske menneskerettskonvensjon med protokoller (norsk oversettelse). Konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter*. Tilgjengelig via Lovdata https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_emkn#KAPITTEL_emkn [lastet ned 26. januar 2016]
- Oslo byfogdembete (2016, 8. februar). *Midlertidig forføyning*. Oslo: Oslo byfogdembete. Tilgjengelig fra <https://www.domstol.no/no/Enkelt-domstol/Oslo-byfogdembete/Tvangsfullbyrdelse/Om-midlertidig-sikring/Midlertidig-forfoyning/> [lastet ned 8. april 2016]
- RFE/RL (2015, 17. desember). *Russian Law Allows High Court To Reject International Court Verdicts. RFE/RL*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/russia-constitutional-court-verdicts/27428191.html> [lastet ned 8. januar 2016]
- Wikipedia (u.å.). *Den europeiske menneskerettsdomstol*. (siste endret 14. april 2016). Tilgjengelig fra https://no.wikipedia.org/wiki/Den_europeiske_menneskerettsdomstol [lastet ned 21. april 2016]

Muntlige kilder

- Advokat. Møte i St. Petersburg. 9. Februar 2016.
- Committee against Torture (CAT). E-post januar 2015, og møte i Nizjnij Novgorod 17. november 2014.
Representanten for CAT hjelper ofre for menneskerettighetsbrudd med å få saker behandlet i Menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg (EMD). CAT jobber med alle typer saker, ikke kun saker fra Nord-Kaukasus.
- Memorial. Møte i Moskva 18. november 2014.
Kilden er advokat i Memorial og har selv jobbet med flere saker som har vært presentert for EMD.
- Russian Justice Initiative (RJI). Møte i Moskva 12. november 2014.

© Landinfo 2016

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.